

Монголбанк

Санхүүгийн мэдээллийн алба

МӨНГӨ УГААХ, ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ БАЙЖ БОЛЗОШГҮЙ СЭЖИГТЭЙ ГҮЙЛГЭЭНИЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

МЭДЭЭЛЭХ ҮҮРЭГТЭЙ ЭТГЭЭД

ҮНЭТ МЕТАЛЛ,
ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ,
ЭСХҮЛ ТЭДГЭЭРЭЭР
ХИЙСЭН ЭДЛЭЛИЙН
АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧ

АГУУЛГА

ТАНИЛЦУУЛГА.....	3
ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ.....	4
1. ХАРИЛЦАГЧИЙГ ТАНЬЖ МЭДЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	5
2. ХАРИЛЦАГЧИЙН ЗАН ТӨЛӨВТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	6
3. ИРГЭН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН САНХҮҮГИЙН БАЙДАЛТАЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	7
4. ХЭВИЙН БУС ГҮЙЛГЭЭ, ҮЙЛДЭЛТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	8
5. ГҮЙЛГЭЭГ МЭДЭЭЛЭХ ЭСВЭЛ ТАНИХ ШААРДЛАГААС ЗАЙЛСХИЙХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	9
6. ГАДААД УЛС ОРОЛЦСОН ГҮЙЛГЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	10
7. БУСАД ТАЛУУДЫГ АШИГЛАХТАЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	11
8. ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	13
9. ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ ЭСВЭЛ ТЭДГЭЭРЭЭР ХИЙСЭН ЭДЛЭЛИЙН АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛЖ БАЙГАА САЛБАРТАЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	14

ТАНИЛЦУУЛГА

Энэхүү гарын авлагыг Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулиар мэдээлэх үүрэгтэй этгээд гэж заасан “үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгч”-д зориулан гаргав. Эдгээр сэжигтэй гүйлгээний жишээ, шинж тэмдгүүдийг Санхүүгийн мэдээллийн албанаас гаргасан “Сэжигтэй гүйлгээний тайлан мэдээлэх гарын авлага”-тай хамт үйл ажиллагаандаа ашиглана уу.

Энэ гарын авлагаар мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүй сэжигтэй гүйлгээний жишээ, шинж тэмдгүүдийг танилцуулж байгаа бөгөөд ерөнхий болон салбарын онцлог бүхий шинж тэмдгүүдийг дараах байдлаар ангилж хуваасан болно. Үүнд:

1. Харилцагчийг таньж мэдэхтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
2. Харилцагчийн зан төлөвтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
3. Иргэн, хуулийн этгээдийн санхүүгийн байдалтай холбоотой шинж тэмдгүүд
4. Хэвийн бус гүйлгээ, үйлдэлтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
5. Гүйлгээг мэдээлэх эсвэл таних шаардлагаас зайлсхийхтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
6. Гадаад улс оролцсон гүйлгээ, үйлдэлтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
7. Бусад талуудыг ашиглахтай холбоотой шинж тэмдгүүд
8. Терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
9. Үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгчийн үйл ажиллагаа явуулдаг салбартай холбоотой шинж тэмдгүүд

Харилцагчийн гүйлгээ, үйлдэл хэвийн бус, эдгээр сэжигтэй гүйлгээний шинж тэмдгүүдийн нэг болон хэд хэд нь ажиглагдаж байгаа бөгөөд тухайн нөхцөл байдал, өөрчлөлтийг тайлбарлах үндэслэлтэй тайлбар байхгүй тохиолдолд энэ нь харилцагчийн гүйлгээ, үйлдэл сэжигтэй байж болзошгүйг илтгэх дохио болж болно. Сэжигтэй гүйлгээний аль нэг шинж тэмдэг нь дангаараа тухайн гүйлгээг сэжигтэй гэж үзэхэд хангалтгүй байж болох хэдий ч ийм шинж тэмдгүүдийг ажиглах нь мэдээлэх үүрэгтэй этгээдийн ажилтанд тухайн харилцагчийг нарийвчлан таньж мэдэх, нэмэлт мэдээлэл, тайлбар авах, өөрт байгаа болон цуглуулсан мэдээллийг харьцуулан тухайн нөхцөл байдал, эрсдэлийг үнэлэх, улмаар Сэжигтэй гүйлгээний тайлан /цаашид “СГТ” гэх/ илгээх шаардлагатай эсэхийг шийдэхэд чухал ач холбогдолтой.

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Дараах хэсэгт байгаа сэжигтэй гүйлгээ, сэжигтэй гүйлгээ хийх оролдлогын шинж тэмдгүүд нь мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүй сэжигтэй гүйлгээнд хоёуланд нь хамаатай. Мөнгө угаах эсвэл терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүй сэжигтэй гүйлгээ, гүйлгээ хийх оролдлогыг илрүүлэх, таслан зогсоох, урьдчилан сэргийлэх нь харилцагчийг таньж мэдэхээс эхлэх бөгөөд энэ ажилд мэдээлэх үүрэгтэй этгээд /цаашид “МҮЭ” гэх/-ийн сэжигтэй гүйлгээ болон үйл ажиллагааг зөв таньж илрүүлэн СГТ-аар мэдээлэх асуудал чухал үүрэг гүйцэтгэнэ.

Үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгчийн хувьд та харилцагч, үйлчлүүлэгч (цаашид “харилцагч” гэх)-д үйлчилгээ үзүүлэх, бизнесийн харилцаа тогтоож, үйл ажиллагаа явуулах явцад энд жагсаасан сэжигтэй гүйлгээ, үйлдэл болон сэжигтэй гүйлгээ, үйлдэл хийх оролдлогын шинж тэмдгүүдийг ажиглаж болно. Таны бизнесийн үйл ажиллагаанаас хамааран эдгээр шинж тэмдгийн зарим нь хамаарахгүй байж болохыг харгалзаж үзэх нь зүйтэй.

Эдгээр жагсаалтыг зөвхөн жишээ, мэдээлэл болгон хүргүүлж байгаа бөгөөд сэжигтэй гүйлгээ, үйлдэл болон гүйлгээ, үйлдэл хийх оролдлогын шинж тэмдгүүд эдгээр жишээгээр хязгаарлагдахгүй, мөн заавал дагаж мөрдөх албагүй болохыг анхаарна уу.

1. ХАРИЛЦАГЧИЙГ ТАНЬЖ МЭДЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Харилцагч хүн, хуулийн этгээдийг таньж мэдэх явцад дараах сэжигтэй шинж тэмдгүүд ажиглагдаж болно. Үүнд:

- Харилцагчийг бүрэн, гүйцэт таньж мэдэх боломжгүй эсвэл харилцагчийг тодорхойлох бичиг баримт, мэдээллүүд эргэлзээтэй;
- Үйлчилгээ авахдаа харилцагч МҮЭ-ээс шаардсан мэдээллийг өгөхөөс татгалзах буюу зайлсхийх, эсвэл төөрөгдүүлсэн, тодорхойгүй, шалгахад хэцүү мэдээлэл өгөх;
- Харилцагчийн хийж байгаа гүйлгээ, үйлдлийнхээ талаар өгч буй мэдээлэл, тайлбар нь авцалдаагүй, нөхцөл байдлаас зөрүүтэй байх;
- Харилцагч нь хуулийн этгээдийн эцсийн өмчлөгчийн талаар мэдээлэл өгөхөөс татгалзах, эсвэл худал, зөрчилтэй, төөрөгдүүлсэн, буруу ташаа мэдээлэл өгөх;
- Харилцагчийн авчирсан, үзүүлсэн баримт бичгийг баталгаажуулах боломжгүй (жишээлбэл, гадаад улсад олгогдсон бичиг баримтын хуулбар г.м);
- Харилцагчийн өгсөн хаяг, төрсөн огноо, утасны дугаар гэх мэт мэдээлэл харилцагчийн бичиг баримт эсвэл өөр мэдээллийн эх үүсвэр дэх мэдээллээс нь зөрөх;
- Харилцагч нь хуурамч, засварласан, дууриалган хийсэн эсвэл өөрчилсөн мэт харагдах бичиг баримт ашиглах;
- Харилцагч нь гүйлгээ хийх бүртээ ойролцоо, ижил төстэй эсвэл өөр өөр нэр ашиглах;
- Харилцагч нь бичиг баримт эсвэл нэмэлт мэдээлэл шаардсаны дараа гүйлгээ, үйлдлээ өөрчлөх;
- Харилцагч нь өөрийн оршин суугаа хаягнаас өөр хаяг өгөх эсвэл оршин суугаа хаягаа нуух зорилгоор зөвхөн шуудангийн хаяг гэх мэт тодорхойгүй, харилцагчтай холбогдох боломжгүй хаяг ашиглах;
- Хоорондоо харилцаа холбоогүй мэт харагдах олон харилцагч нэг ижил хаяг, холбоо барих утас, цахим шуудангийн хаяг ашиглах;
- Ижил төстэй гүйлгээ хийдэг олон харилцагч ижил хаяг, утасны дугаар, цахим шуудангийн хаяг ашиглах;
- Хоорондоо холбоо хамааралгүй хэд хэдэн харилцагч зочид буудлын нэг ижил хаяг ашиглах;
- Үйлчлүүлж байгаа харилцагч / харилцагчид нь хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, хууль сахиулах байгууллагаас гэмт хэрэг, зөрчил, хууль бус ажиллагаанд холбоотой гэж мэдээлэгдсэн;
- Шинээр бизнесийн харилцаа тогтоосон харилцагч эсвэл бизнесийн харилцаа үүсгэх хүсэлт гаргаж буй харилцагчийн өгсөн мэдээллийг шалгаж баталгаажуулах боломжгүй, эсвэл шалгаж баталгаажуулахад хүндрэлтэй нөхцөл байдал үүссэн.

2. ХАРИЛЦАГЧИЙН ЗАН ТӨЛӨВТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Үйлчилгээ үзүүлэх явцад харилцагчийг таньж мэдэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх үед цуглуулсан мэдээллүүд эсвэл харилцагчийн гаргаж буй зан байдал, тухайн нөхцөл байдалтай холбогдох мэдээллүүд нь МҮЭ-ийн ажилтныг уг харилцагч, гүйлгээг нарийвчлан судалж шинжлэх, цаашлаад сэжигтэй гэж үзэн СГТ-аар мэдээлэх эсэх шийдвэр гаргахад хүргэж болзошгүй юм. Дараах шинж тэмдгүүд нь харилцагчийн тухайн нөхцөл байдалтай хамаарах зан төлөвтэй холбоотой шинж тэмдгүүд бөгөөд эдгээр шинж тэмдгийг МҮЭ-ийн ажилтан өөрийн хийсэн судалгаа, үнэлэлт дүгнэлт, эрсдэлийн үнэлгээтэй уялдуулан харьцуулж ашиглаж болно.

- Харилцагч гэмт хэрэг, хууль бус үйл ажиллагаанд оролцож байгаа тухайгаа мэдэгдсэн эсхүл хүлээн зөвшөөрсөн;
- Харилцагч тодорхой шалтгаангүйгээр өөр өөр байршилд байх салбаруудаар үйлчлүүлдэг, эсвэл нэг салбараар үйлчлүүлэхдээ өөр өөр ажилтнаар үйлчлүүлэх;
- Харилцагч хуурамч, ташаа мэдээлэл өгсөн / өгч байгаа нь мэдэгдсэн;
- Харилцагч айж, сандарсан байдалтай байх;
- Харилцагч шаардсан мэдээллийг өгөхөөс татгалзах эсвэл зайлсхийх;
- Харилцагч хийж буй гүйлгээ, үйлдлийнхээ талаар тодорхойгүй, ойлгомжгүй мэдээлэл өгөх эсхүл гүйлгээ, үйлдлийн зорилгын талаар сайн мэдэхгүй байх;
- Харилцагч МҮЭ-ийн ажилтантай нүүр тулж уулзахаас зайлсхийх;
- Харилцагч хэвийн бус эсвэл сэжигтэй байж болзошгүй гүйлгээ хийх, ийм гүйлгээ хийх, үйлчилгээ авахдаа МҮЭ-ийн ажилтанд мөнгө, бэлэг, хахууль, тусламж санал болгох;
- Харилцагч мөнгөний эх үүсвэрийг тайлбарлахаас татгалзах, эсвэл хуурамч, төөрөгдүүлсэн, илт худал мэдээлэл өгөх;
- Харилцагчийн сонгосон бүтээгдэхүүний төрөл, давтамж болон авч байгаа үйлчилгээний төлбөр /татвар, шимтгэл, зардал г.м/ нь ердийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний зардал эсвэл төлбөрөөс өндөр байгаа бөгөөд харилцагч энэ талаар мэдэж байгаа боловч тоохгүй, санаа зовохгүй байх;
- Харилцагч хийж байгаа гүйлгээгээ холбогдох байгууллагад мэдээлэгдэхээс зайлсхийж байгааг илэрхийлэхүйц асуулт асуух, хүсэлт тавих, эсвэл МҮЭ-ийн ажилтныг цааш мэдээлэхгүй байх талаар ятгах;
- Харилцагч хөрөнгө, мөнгөний эх үүсвэр, гүйлгээний утга, зориулалтын талаар хамааралгүй, тодорхойгүй, эсвэл хангалтгүй тайлбар өгөх.

3. ИРГЭН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН САНХҮҮГИЙН БАЙДАЛТАЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Харилцагчийн эрхэлдэг ажил мэргэжил, бизнесийн үйл ажиллагааг мэдэж, ойлгох нь тэдний санхүүгийн гүйлгээ, үйл ажиллагааг тодорхой хэмжээнд бодитой үнэлж, таамаглах боломжийг танд олгоно. Тухайлбал, харилцагч өөрийн ажил, орлого, санхүүгийн байдалтай нийцэхгүй маш их хэмжээний бэлэн мөнгөөр үнэт чулуун эдлэл, үнэт металл худалдан авах гэх мэт. Харилцагч иргэн, хуулийн этгээдийн санхүүгийн байдалтай холбоотой шинж тэмдгүүдийг дор харуулав:

- Харилцагчийн хийж байгаа худалдан авалт эсвэл борлуулалт (үнэ, тоо хэмжээ) нь түүний ажил мэргэжил, бизнесийн үйл ажиллагаа, санхүүгийн байдалтай нийцэхгүй байх (жишээлбэл, харилцагч нь оюутан, ажилгүй, тэтгэвэрт гэх мэт);
- Харилцагчийн санхүүгийн байдал, үйлчлүүлж байгаа байдал нь ижил төрлийн ажил, бизнес эрхэлдэг харилцагчдаас хэт зөрүүтэй байх;
- Харилцагч хийдэг ажил, бизнес, олдог ашиг, орлогоос хэтэрсэн зөрүүтэй амьдрах;
- Харилцагчийн санхүүгийн байдал, үйл ажиллагаа эсвэл гүйлгээний хэлбэр, хэв маяг гэнэт өөрчлөгдөх;
- Харилцагч нь аяллын чек, нэрийн чек, өөр хүний нэр дээрх кредит карт эсвэл криптовалюта гэх мэт виртуал хөрөнгөөр гүйлгээ хийх бөгөөд мөнгөний эх үүсвэр тухайн харилцагчид хамааралтай эсэх нь эргэлзээ төрүүлэх.

4. ХЭВИЙН БУС ГҮЙЛГЭЭ, ҮЙЛДЭЛТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Харилцагчийн өдөр тутмын бизнесийн хэвийн үйл ажиллагаанаас гадуур буюу түүнтэй нийцэхгүй гүйлгээнүүд хийгдэх нь бий. Эдгээр гүйлгээ нь сэжигтэй гүйлгээний шинж тэмдэг байж болох бөгөөд тэдгээрийг нарийвчилан хянаж, эрсдэлийг нь үнэлэх шаардлагатай байж болно. Хэвийн бус гүйлгээ, үйлдлийн зарим жишээг дор жагсаав:

- Хөрөнгийн эх үүсвэр, зориулалт, ашиглалтыг нуун дарагдуулахаар оролдож буй мэт санагдуулахуйц нарийн төвөгтэй, цуврал худалдан авалт, борлуулалт хийх;
- Харилцагч ердийн бус байдлаар боосон, багласан эсвэл зөөвөрлөсөн мөнгөн тэмдэгт, төлбөр тооцооны хэрэгслээр гүйлгээ, худалдан авалт хийх;
- Харилцагч зээлийн карт (кредит карт) ашиглан үнэт чулуу, үнэт метал, эсвэл тэдгээрээр хийсэн тансаг зэрэглэлийн, өндөр үнэтэй эдлэл байн байн худалдан авах;
- Харилцагчийн хийж байгаа гүйлгээ, худалдан авалт эсвэл борлуулалт нь гэмт хэрэг, хууль бус үйл ажиллагаанд ашигладаг арга хэлбэр, типологитой нийцэх;
- Харилцагч нь хөгцтэй, үнэртэй, эсвэл маш бохир мөнгөн тэмдэгт авчирч гүйлгээ хийх;
- Гүйлгээг халхавч этгээд (ямар нэг хөрөнгөгүй, үйл ажиллагаа эрхэлдэггүй, эсхүл биетээр оршин тогтнодог гэх үндэслэлгүй этгээд) хийсэн эсхүл хийх гэж байгаа бол;
- Харилцагч богино хугацааны дотор мөнгө “оруулах – гаргах” эсвэл “хөрөнгө худалдан авах – зарах” хэв шинжтэй хэвийн бус гүйлгээ, үйлдэл хийх.

5. ГҮЙЛГЭЭГ МЭДЭЭЛЭХ ЭСВЭЛ ТАНИХ ШААРДЛАГААС ЗАЙЛСХИЙХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

МҮЭ-ийн гүйлгээ, харилцагчийг таньж мэдэх /цаашид “ХТМ” гэх/ эсвэл гүйлгээг эрх бүхий байгууллагад мэдээлэх шаардлагаас зайлсхийх, улмаар мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, эсвэл бусад суурь гэмт хэрэг үйлдэх, эсвэл тэдгээр гэмт хэргээс олсон мөнгөө МҮЭ болон эрх бүхий байгууллагын хараа хяналтаас нуун далдлах зорилгоор зарим тохиолдолд харилцагч гүйлгээгээ хуульд заасан дүнгээс доогуур дүнгээр хэд хэд хувааж хийх явдал олон улсын практикт байдаг. Үүнтэй холбоотой зарим жишээг энд үзүүлэв:

- Харилцагч гүйлгээг мэдээлэх эсвэл таних шаардлагаас зайлсхийж байгаа мэт гүйлгээ, төлбөр тооцоогоо олон хувааж хийж байгааг анзаарч мэдэх;
- Харилцагч хийж байгаа гүйлгээгээ холбогдох байгууллагад мэдээлэгдэхээс зайлсхийж байгааг илэрхийлэхүйц асуулт асуух, хүсэлт тавих;
- Харилцагч сэжигтэй гүйлгээг мэдээлэхтэй холбоотой хууль тогтоомжийн талаар маш сайн судалж, мэдсэн байх;
- Харилцагч гүйлгээнд оролцож буй мөнгийг “цэвэр”, “хууль ёсны”, мөнгө угаахтай холбоогүй” гэж сайн дураараа, асуугаагүй байхад шууд хэлэх;
- Харилцагч ХТМ үйл ажиллагаа хийгдэх болон гүйлгээний босго дүнгээс дээш дүнтэй гүйлгээ хийхээс зайлсхийх зорилгоор бусадтай хамтарч ажиллаж буй мэт харагдах.

6. ГАДААД УЛС ОРОЛЦСОН ГҮЙЛГЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Монгол Улсаас мөнгө шилжүүлж байгаа эсвэл манай улс руу мөнгө шилжүүлж байгаа гадаад улс орнуудын зарим нь мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэл өндөр, мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоо сул хөгжсөн эсвэл олон улсын байгууллагын жагсаалтад орсон улс байж болно. Иймд МҮЭ нь харилцагчийн хийж байгаа үнэт металл, үнэт чулууны эсвэл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаатай холбоотой санхүүгийн гүйлгээтэй холбогдох дараах жишээнүүдийг анхаарч үзэх нь зүйтэй.

- Харилцагч эсхүл гүйлгээнд оролцож байгаа бусад этгээд нь Монгол Улстай ямар нэг хамааралгүй байх;
- Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэл өндөр гэж тооцогддог улс орон, бүс нутагт амьдардаг эсвэл үйл ажиллагаа явуулдаг хүн, хуулийн этгээд худалдан авалт, борлуулалт, гүйлгээ хийж байгаа бол;
- Мөргөлдөөн болж байгаа улс орнууд, мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх, хяналт тавих тогтолцоо султай улс орнууд, эсвэл банкны болон бусад гүйлгээний нууцлал маш өндөртэй хууль тогтоомж бүхий улс орнуудад амьдардаг эсвэл үйл ажиллагаа явуулдаг хүн, хуулийн этгээд гүйлгээ хийж, бизнесийн харилцаа тогтоох;
- ФАТФ-аас мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх чиглэлээр хамтран ажилладаггүй гэж тодорхойлсон (хар жагсаалт дахь) улс оронтой холбоотой гүйлгээ хийгдэх, бизнесийн харилцаа тогтоох.

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх орчин нөхцөл, арга зам байнга өөрчлөгдөж байдаг бөгөөд үүнийг дагаад өндөр эрсдэлтэй улс орнууд, чиг хандлага мөн өөрчлөгдөж байдаг. Иймд аль болох үнэн зөв, бодитой мэдээлэл ашиглаж байхын тулд олон нийтэд нээлттэй бөгөөд баталгаатай эх сурвалжуудыг тогтмол судалж байх нь зүйтэй. Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлтэй, эсхүл МУТСТ тогтолцоо нь стратегийн дутагдалтай улс орнуудын талаарх мэдээллийг нийтэлдэг, олон нийтэд мэдээлдэг ФАТФ гэх мэт албан эх сурвалжууд бий. Түүнчлэн террорист үйл ажиллагаа явагддаг, халдлага болдог эсвэл террористууд болон террорист бүлэглэлд санхүүгийн болон бусад дэмжлэг үзүүлдэг бааз суурь болдог гэж хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр мэдээлж байгаа улс орон, бүс нутаг руу МҮЭ-ээр дамжуулан мөнгө шилжүүлж эсвэл хүлээн авч болно. Иймд МҮЭ нь эрсдэл өндөртэй улс орнууд эсвэл мэдэгдэж буй чиг хандлагыг таньж мэдэх, тодорхойлох асуудлыг эрсдэлд суурилсан аргачлал, дотоод хяналтын хөтөлбөртөө тусгавал зохино.

7. БУСАД ТАЛУУДЫГ АШИГЛАХТАЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

“Хэвийн” санхүүгийн гүйлгээ хийх явцад тухайн гүйлгээний мөн чанараас хамаарч “хэвийн” тооны оролцогч талууд гүйлгээ, худалдан авалт, борлуулалтад оролцдог. Тэгвэл гүйлгээтэй холбоотой байх боломжтой талуудаас өөр этгээд гүйлгээнд оролцох нь мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлийг нэмэгдүүлдэг гэж үздэг. Гэмт этгээдүүд илчлэгдэхээс, эсвэл данс, хөрөнгө, мөнгөтэй холбоотой гэдгээ мэдэгдэхээс зайлсхийх зорилгоор эдгээр талууд буюу оролцогчдыг ашиглах нь бий. Гэхдээ энд харилцагч тодорхой шалтгааны улмаас гуравдагч этгээд, итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч болон төлөөний хүн /харилцагчийг төлөөлөн санхүүгийн үйл ажиллагаа хийх эрх бүхий хуульч, ня-бо, бусад мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгч гэх мэт/-ийг ашиглах эсвэл хуулийн хүрээнд өөрийгөө төлөөлүүлэх, нэрийнхээ өмнөөс гүйлгээ хийж, санхүүгийн болон бизнесийн харилцаанд оролцох эрх олгож болохыг анхаарах нь зүйтэй.

Энэ хэсэгт “хэвийн бус” бусад талуудын оролцоо нь мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүйг илтгэж болох жишээнүүдийг жагсаалаа.

Гуравдагч этгээдийг ашиглах:

- Худалдан авалт хийж буй харилцагчтай холбоо хамааралгүй этгээд худалдан авалтын гүйлгээг хийж, төлбөр тооцоог төлөх;
- Харилцагч нь өөр этгээдтэй хамт ирж, түүний заавраар эсвэл хяналтан дор гүйлгээ хийх;
- Харилцагч өөр этгээдийн нэрийн өмнөөс гүйлгээ хийж, үйлчилгээ авч байгаа мэт ажиглагдах ба энэ нь хэвийн бу ажиглагдах.

- Үл хөдлөх хөрөнгө худалдан авч буй эсвэл борлуулж буй хүн, хуулийн этгээдээс өөр хүн, хуулийн этгээд тодорхой шалтгаангүйгээр, эсвэл шаардлагагүй байхад нийт гүйлгээ, төлбөр тооцооны дийлэнх хэсгийг хийх, энэ нь хэвийн бус байх;
- Харилцагчийн хийж байгаа гүйлгээ, худалдан авалт, эсвэд борлуулалт нь сэжигтэй байх бөгөөд МҮЭ-ийн ажилтан нэмэлт тодруулга, асуулт асуухад хариулахаас татгалзах эсвэл нэмэлт баримт бичиг шаардахад өгөхөөс татгалзах, эсвэл хариулт өгч, шаардсан баримт бичгийг гаргаж өгч чадахгүй байх.

Итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийг ашиглах:

Төлөөний хүн ашиглах:

- Төлөөний хүн харилцагчийн өмнөөс гүйлгээ хийх явцад үйлчлүүлэгчийнхээ мэдээллийг өгөх нь хэвийн үйл явц байх үед үйлчлүүлэгчийнхээ талаарх мэдээлэл өгөх, хэн болохыг нь мэдэгдэхээс зайлсхийх;
- Төлөөний хүн шаардлагагүй байхад гүйлгээг аль болох хурдан хийх арга зам хайж, гүйлгээ, үйлчилгээний зардал, шимтгэл хичнээн өндөр гарсан ч хамаагүй төлөөд хийх хүсэлт тавих.

8. ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Дараах хэсэгт терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүй зарим жишээг дурдлаа.

- Алан хядах бүлэглэлүүд үйл ажиллагаа явуулж байгаа, зэвсэгт мөргөлдөөн болж байгаа эсвэл түүнтэй ойрхон байршил, мөн мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх, хяналт тавих сул тогтолцоотой гэх мэт өндөр эрсдэлтэй улс орон, бүс нутагт амьдардаг эсвэл үйл ажиллагаа явуулдаг хүн, хуулийн этгээд гүйлгээ, худалдан авалт эсвэл борлуулалт хийх;
- Хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, хууль сахиулах байгууллагаас харилцагч нь өндөр эрсдэлтэй улс орон, бүс нутгууд, ялангуяа мөргөлдөөн болж буй эсвэл улс төрийн тогтворгүй байдалтай байгаа эсвэл террорист үйл ажиллагаа, байгууллагыг санхүүгийн болон бусад байдлаар дэмждэгээрээ танигдсан улс орон, бүс нутгууд руу аялсан, эсвэл явахаар оролдсон, явах гэж байгаа талаар мэдээлэл гаргасан;
- Гүйлгээний аль нэг талд хориг арга хэмжээний жагсаалтад нэр тохирсон этгээд оролцсон;
- Гүйлгээг алан хядах байгууллага, террорист үйл ажиллагаатай холбоотой болохыг хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр зарласан хүн, хуулийн этгээд хийсэн;
- Хүн, хуулийн этгээдийг террорист байгууллага, террорист үйл ажиллагаатай холбоотой байж болзошгүй гэж хууль сахиулах байгууллагаас мэдээлсэн;
- Харилцагч олон өөр нэр, хаяг, утасны дугаар болон бусад өөрийг нь тодорхойлох баримт бичиг ашиглаж байгаа бол.

9. ҮНЭТ МЕТАЛЛ, ҮНЭТ ЧУЛУУНЫ ЭСВЭЛ ТЭДГЭЭРЭЭР ХИЙСЭН ЭДЛЭЛИЙН АРИЛЖАА ЭРХЛЭГЧИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛЖ БАЙГАА САЛБАРТАЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Дээр дурдсан мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүй сэжигтэй гүйлгээний ерөнхий жишээнүүдээс гадна үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгчид тусгайлан хамаатай байж болох сэжигтэй гүйлгээний шинж тэмдгүүдийг энд нэмж жагсаав.

- Харилцагч үнэ цэнэ, хэмжээ, өнгө зэргийг үл харгалзан бараа бүтээгдэхүүнийг ялгаваргүйгээр худалдаж авах;
- Харилцагч эсвэл нийлүүлэгчийн хувьд хэвийн бус худалдан авалт, борлуулалт хийгдэх;
- Харилцагч худалдан авч байгаа үнэт эдлэл, бараа бүтээгдэхүүнийг маш их хэмжээний бэлэн мөнгөөр, өөр хүний нэр дээрх зээлийн картаар, криптовалютаар гэх мэт тухайн харилцагчийн хувьд хэвийн бус төлбөр тооцооны хэрэгслээр төлөх, эсвэл өөртэй нь хамааралгүй гуравдагч этгээдээр төлүүлэх;
- Харилцагчийн төлж байгаа төлбөр, мөнгөний эх үүсвэр өөрт нь хамааралгүй мэт байх, эргэлзээ төрүүлэх;
- Харилцагч хийсэн гүйлгээ буюу худалдан авалт, борлуулалтыг нь бүртгэхгүй байх, эсвэл нууцлахыг МҮЭ-ийн ажилтнаас хүсэх;
- Худалдан авалт хийхдээ ХТМ хүрээнд асууж, тодруулсан мэдээллийг өгөхөөс дургүйцэх;
- Харилцагч бараа захиалж, төлбөрийг нь урьдчилан бэлнээр төлсөн байснаа тодорхойгүй эсвэл үндэслэлгүй шалтгаанаар захиалгаа цуцалж, мөнгөө буцааж авах;
- Харилцагч худалдан авсан бараагаа буцааж боломжтой эсэх талаар болон харилцагчийн төлсөн төлбөрийг нь бараа буцаах тохиолдолд өөр хүн рүү шилжүүлүүлж болох эсэх талаар асуух;
- Өндөр үнэтэй үнэт чулуу эсвэл үнэт металл, тэдгээрээр хийсэн эдлэлийг харилцагч зөвхөн бэлэн мөнгөөр авдаг;
- Харилцагч үнэт эдлэл, бараа бүтээгдэхүүний хямдралтай эсэх, үнийг наймаалцаж, буулгах талаар огт ярилцалгүй, хэлсэн үнээр шууд авах;
- Харилцагчийн хийж буй худалдан авалт нь түүний хэлсэн эсвэл МҮЭ-ийн ажилтны мэдэж байгаа харилцагчийн ажил, бизнес, орлогоос хэт давсан буюу нийцэхгүй байх;
- Харилцагчийн төлбөр тооцоо нь дотоодын банк, санхүүгийн байгууллагаас хийгдэхгүй, оффшор банк, санхүүгийн байгууллагаас хийгдэх;
- Их хэмжээний эсвэл өндөр дүнтэй төлбөр тооцоог төгрөгөөр биш, өөр улсын гадаад валютаар байнга хийх;
- Харилцагчийн хийж байгаа гүйлгээ, худалдан авалт эсвэл борлуулалт нь бизнес, эдийн засгийн үндэслэлгүй байх;
- Харилцагч нь үнэт металл, үнэт чулуу, тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгчийн үйл ажиллагаа явуулдаг салбарын стандарт, норм, хэвийн үйл ажиллагаанд нийцээгүй гүйлгээ, худалдан авалт, борлуулалт хийх;
- Харилцагч нэхэмжлэх, холбогдох баримт бичиг дээр арилжаанаас дээгүүр эсвэл доогуур үнэ бичүүлж авах хүсэлт гаргах;

-
- Харилцагч хэт нарийн төвөгтэй, шаардлагагүй олон үйлдэл хийх хүсэлт тавих;
 - Нэг худалдан авалт дээр хэд хэдэн нэхэмжлэх, падаан бичүүлж авахыг хүсэх, эсвэл хоосон нэхэмжлэх авах хүсэлт тавих;
 - Алт худалдаалдаг хувь хүн, бизнес нь олборлолтын тусгай зөвшөөрөлгүй эсхүл алтны уурхайгүй газраас тухайн алтыг авсан хэмээн хэлэх;
 - Харилцагч эсхүл нийлүүлэгч нь төлөөлж буй компанидаа ямар нэгэн албан тушаал хашдаггүй байх (арилжааны бүх түвшинд);
 - Харилцагч МҮЭ-ийн мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх, гүйлгээ мэдээлэх журам, үйл ажиллагааны талаар хэт их сонирхох;
 - Үнэт металл, үнэт чулуу, тэдгээрээр хийсэн эдлэл нийлүүлж байгаа тал, дэлгүүр, салбар, эсвэл борлуулагч нь ФАТФ-аас болон бусад найдвартай эх сурвалжаас мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх чиглэлээр хамтран ажилладаггүй, эрсдэл өндөр гэж зарласан, тодорхойлсон улс оронд байх;

----- о О о -----

